

• Program EKOŠKOLA

Mezinárodní program EKOŠKOLA spojující environmentální výchovu na škole s praktickými kroky vedoucími k ekologizaci provozu školy je tradiční nabídkou SEV DIVIZNA školám.

Při jeho naplňování úzce spolupracujeme s celorepublikovým koordinátorem TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú., Praha.

Naše středisko tento program koordinuje v Libereckém kraji již desátým rokem. V roce 2016 bylo v projektu zapojeno celkem 10 škol. Ze zapojených škol letos obhájily titul Ekoškola ZŠ Dubá počtvrté a ZŠ Kaplického, Liberec podruhé.

Program EKOŠKOLA se nabízí i mateřským školám. EKOŠKOLKY pomáhají dětem, učitelům a rodičům udělat ze školky příjemnější, demokratičtější a k přírodě bližší místo k životu.

V Libereckém kraji byly zapojeny 3 mateřské školky, v roce 2016 se nově připojila do tohoto programu MŠ Pastelka, Švermova, Liberec. Program Ekoškola podpořil Liberecký kraj.

• Program Škola pro udržitelný život

Posláním programu Škola pro udržitelný život, který společně vyhlásují Nadace Partnerství a SEVER Horní Maršov, je vzdělávání dospělých v oblasti komunitního plánování a zapojení žáků a veřejnosti do konkrétních akcí zlepšujících životní prostředí.

Žáci těchto škol spolu s učiteli, rodiči a dalšími partnery z vnějšku školy přemýšlí o tom, co mohou udělat pro udržitelnější rozvoj své obce nebo čtvrti. Spolu pak postupně realizují navržené změny, a tím mění k lepšímu místo, kde žijí a studují.

V Libereckém kraji program koordinuje SEV DIVIZNA, které zároveň nabízí školám i odbornou asistenci při plánování a realizaci jejich projektů.

V roce 2016 bylo celkově podpořeno 15 projektových žádostí z celé ČR. V rámci Libereckého kraje byly podpořeny tři projekty celkovou částkou 98 685 korun. Všechny tři projekty se zaměřují na revitalizaci bezprostředního okolí školy.

Projekt ZŠ Pěnčín „Živá zahrada pro všechny“ se zaměřil na vytvoření kvalitního a příjemného prostoru pro setkávání a vzdělávání žáků i širší veřejnosti. Upravit zanedbanou stráň u školy se ZŠ Pěnčín podařilo díky navazujícímu mikroprojektu „Zelet kolem nás“. O herní prvky obohatila svou školní zahradu a zároveň ji otevřela pro širší veřejnost ZŠ a MŠ Višňová v projektu „Žijeme ve školní zahradě“.

V rámci programu ŠUŽ proběhla také unikátní celostátní konference „Učíme se péči o místo – tvoříme svět, který chceme!“ Konference upozornila na to, jak se dají propojit velké globální věci, jako je 17 Cílů udržitelného rozvoje, s praktickým (participativním) vzděláváním a místními komunitními projekty.

Program Škola pro udržitelný život finančně podpořila nadace Kamarádi vzdělávání a Státní fond životního prostředí České republiky.

• Ukončené projekty z Evropského sociálního fondu Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost:

SEV DIVIZNA uspělo se dvěma granty v Evropském sociálním fondu – Operačním programu vzdělávání pro konkurenceschopnost. Projekt SEV DIVIZNA školám byl úspěšně ukončen v prosinci 2011, projekt SEV DIVIZNA pedagogům pokračoval do června 2012. V rámci udržitelnosti aktivity nastartované těmito projekty nadále pokračují.

Cílem projektu bylo vytvořit metodicky propracovanou nabídku dalšího vzdělávání pro pedagogy v oblasti EVVO, která bude propojovat globální témata s místními, pomůže v naplňování EV jako průřezového tématu školních vzdělávacích programů a pomůže vytvořit novou kvalitu DVPP v Libereckém kraji. SEV DIVIZNA realizací projektu podpořilo odborné kapacity a kompetence pedagogických pracovníků škol a školských zařízení v Libereckém kraji, výměnu zkušeností a dobré praxe mezi pedagogy i posílení pozice škol v komunitách. Další rozvoj pedagogů umožní nabídka vzdělávacích akcí na míru podle požadavků škol.

SEV DIVIZNA pro veřejnost

SEV DIVIZNA při akcích pro veřejnost spolupracuje s oddělením marketingu a PR skupinou ZOO Liberec. V roce 2016 jsme v zoo tradičně organizovali Den Země, tentokrát na téma Město, kde žijí..., dále Den bez bariér pro handicapované a sociálně znevýhodněné děti a Světový den zvířat. Participovali jsme na akcích Strašidelná ZOO a Vánoční večerní prohlídka. Těchto akcí se v průběhu roku zúčastnilo několik stovek návštěvníků, cílené byly hlavně na rodiče s dětmi.

V roce 2016 SEV DIVIZNA pokračovalo ve spolupráci s Motýčkovíc klikou, která organizovala příměstské tábory v zoo na období letních prázdnin. Na začátku července proběhl i tábor pro děti zaměstnanců. Průvodcovské služby pro veřejnost v období jarních prázdnin se staly oblíbenou nabídkou volna libereckých školáků a jejich rodičů, podobně jako povánoční komentované prohlídky. Jednou z posledních akcí na konci roku bylo zdobení vánočních stromčků dětmi z mateřských škol.

Z dalších akcí pro veřejnost vybíráme:

Den pro seniory v ZOO Liberec a ZOORiskuj

ZOO Liberec pořádala v roce 2016 dvakrát Den pro seniory v měsících dubnu a říjnu. Senioři tuto nabídku znají a vítají, včetně vyhledávaných komentovaných prohlídek. Výhodu sníženého vstupného využilo celkem 377 seniorů. SEV DIVIZNA se také každoročně významnou měrou podílí na vědomostní soutěži pro žáky II. stupně ZŠ a víceletých gymnázií s názvem ZOORiskuj.

Kola pro Afriku

Během roku 2016 se nám podařilo v rámci sbírky nashromáždit cca 200 kol. Naposledy v říjnu odjelo na 130 kol do Ostravy k opravě. Následně poputují do Gambie v rámci akce Kola pro Afriku. Sbírkou centrálně pořádá společnost Kola pro Afriku o.p.s. V Liberci již několik let pořádá SEV DIVIZNA sbírky kol ve spolupráci s dobrovolníky ZOO Liberec a se z.s. Faunus.

Finanční zpráva

Celkové neinvestiční výdaje/náklady	4 604 348,21 Kč
Příjmy/výnosy z vlastní činnosti – celkem	592 908,98 Kč
Dotace, příspěvky, dary – celkem	3 873 576,99 Kč
Příjmy/výnosy – celkem	4 466 485,97 Kč

Personální zajištění

Dědková Lenka

Havle Leoš

Hegrová Lucie

Hudcová Alice (od 2. 7. 2015 na mateřské dovolené)

Kočí Aleš

Nováková Miroslava

Pecinová Kateřina

Stáňová Jolana

Šafaříková Zuzana

Štajnerová Eva

Voháňková Marcela – externí pracovník v projektu

Poděkování patří všem, kteří pomáhali zrealizovat naše akce:

• spolupracující organizace:

Camp Sedmihorky; Česká společnost ornitologická, ERMEG, FAUNUS z.s.; Helicar autodoprava, Kola pro Afriku o.p.s.; Lesy ČR, s.p. – Krajský inspektorát Liberec; Liberecký kraj – resort životního prostředí a zemědělství; Lipka Brno; Městské lesy Liberec, p.o.; Ministerstvo životního prostředí České republiky; SEV Český ráj; SEVER – Horní Maršov; SSEV Pavučina a její členové; Technická univerzita Liberec; Tierpark Zittau; MŽP; ČÍŽP; zoologické zahrady zapojené do projektu Vzdělávání zoopedagogů a další.

• jednotlivci:

Aubrechtová Cecílie, Bliml Jiří, Boučková Magdaléna, manželé Broukalovi, David Ladislav, Dobruská Gabriela, Dolák Jan, Fučíková Anna, Hejtmánková Tereza, Hříbová Lenka, Chadimová Helena, Kajzarová Eva, Knitl Vlastislav, Komrzý Tomáš, Korvasová Hana, Krajhanzl Jan, Kudrna Miroslav, Máca, manželé Kulichovi, Mikulicová Hana, Medlíková Olga, Modrá Jana, Nováčková Helena, Posolda Milan, Preisler Vítek, Rákosník Roman, Rychtaříková Lenka, Řepík Michal, Říhová Pavla, Sobotková Dana, Svoboda Jiří, Sniegoň Arthur, Štěpanovičová Zuzana, Štěpánková Věra, Vacek Tomáš, Vavřínová Eva a mnoho dalších.

• zvláště děkujeme:

Kolegům a dobrovolníkům ze ZOO Liberec za všestrannou pomoc a podporu.

SEV DIVIZNA

Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec

Lidové sady 425/1

Liberec 1, 460 01

Telefon: 487 377 146, 482 712 982

www.zooliberec.cz/divizna

www.divizna.eu

Vydala: Zoologická zahrada Liberec, p. o. Foto: archiv SEV Divizna.

Vytištěno na recyklovaném papíru.

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2016

DIVIZNA
LIBEREC

Vážení čtenáři,
zatím co píšete řádky výroční zprávy za rok 2016, venku už několikátý den krásně chumelí, krajina vypadá jako politá cukrovou polevou a vše je jak ze starých zimních pohlednic. Tento čas se opravdu hodí k ohlédnutí za rokem minulým. Společně s kolegy ze SEV DIVIZNA jsme se tedy ohlédlí a souhrnně zaznamenali všechny důležité počiny a čísla z naší činnosti do zprávy, kterou Vám předkládáme pro představu, co všechno Městské středisko ekologické výchovy při ZOO Liberec – DIVIZNA v roce 2016 vykonalo.

Samozřejmě jsme se nejvíce věnovali naší hlavní činnosti, a to přípravě a realizaci ekologických výukových programů a akreditovaných vzdělávacích akcí pro pedagogy v rámci jejich dalšího vzdělávání. V roce 2016 jsme také úspěšně pokračovali ve vzdělávacím projektu na podporu kolegů z 16 zoologických zahrad (z ČR a Slovenska). Projekt „Vzdělávání zoopedagogů“ je podpořen částkou téměř 2,3 milionů Kč, a to z Národního programu SFŽP ČR. Projekt je tříletý a byl zahájen v září 2015. V roce 2016 v rámci projektu vznikly 3 ukázkové výukové programy s metodikou a pomůckami, které byly formou zaškolovacích seminářů předány všem zúčastněným zoologickým zahradám. Ty je mohou nadále plošně využít ve svých regionech. Tento projekt je nyní v plném proudu a máme z něj radost.

V rámci udržitelnosti projektů jsme úspěšně pokračovali ve dvou dalších (SEV DIVIZNA školám a SEV DIVIZNA pedagogům), které byly financovány z ESF O.P.V.K.

Poděkování za to, že další rok působení SEV DIVIZNA na poli environmentální výchovy byl úspěšný a pestrý, patří všem mým kolegům, kteří ke své práci přistupují nadměrně zodpovědně a profesionálně. Nesmírně nás těší a zavazuje, že jsou nabízené programy i další aktivity obsazené do několika málo dnů od zahájení přihlašování. Na druhou stranu nás mrzí, že musíme spousty zájemců z řad školských zařízení odmítat, prostě nemáme tolik kapacity a ani tolik lektorů.

Všem, kteří nás podporujete radou, činem či penězi, moc děkujeme! Díky tomuto faktu je výčet naší činnosti, který výroční zpráva obsahuje, tak bohatý.

Kdo jsme? SEV DIVIZNA je denní specializované pracoviště na podporu a realizaci environmentální výchovy a v této oblasti poskytuje následující služby:

- realizuje ekologické výukové programy pro děti z mateřských škol, žáky základních a středních škol. Výukové programy vedou zkušení a odborně zdatní lektori:
 - používáme interaktivní formy a metody,
 - preferujeme kontakt s přírodou a výchovu prožitkem,
 - reagujeme na aktuální témata,
 - pomáháme školám v realizaci průřezového tématu RVP – environmentální výchova.
- pořádá odborné semináře, exkurze či dílny pro studenty pedagogických fakult, pedagogické pracovníky, vedoucí dětských kroužků a oddílů, širokou veřejnost atp.
- realizuje výukové aktivity v areálu ZOO Liberec (výukové programy, komentované prohlídky...)
- realizuje osvětové akce pro širokou veřejnost
- zajišťuje metodickou pomoc koordinátorům EVVO na školách, metodickou pomoc pro zpracovávání ŠVP
- zpřístupňuje knihovnu publikací k ekologické výchově a půjčuje netradiční výukové pomůcky
- komunikuje s ostatními organizacemi realizujícími EVVO v regionu i po celé republice
- spolupracuje s ostatními zoologickými zahradami v oblasti vzdělávacích aktivit (metodika, inspirace, profesní růst...)
- koordinuje síť škol v Libereckém kraji se zájmem o ekologickou výchovu (M.R.K.E.V., Ekoškola, ŠUŽ)

Poslání SEV DIVIZNA

SEV DIVIZNA svými aktivitami prostřednictvím environmentální výchovy podporuje a rozvíjí zodpovědnější chování lidí vůči všemu živému i neživému, tradicím, přírodě, krajině i planetě. Jaké je naše pojetí environmentální výchovy?
Environmentální výchova vede ke kladnému vztahu k přírodě, k respektování přírodní a kulturní pestrosti a posiluje sounáležitost s celkem. Člověk chápe důsledky svého chování, přijímá zodpovědnost za svá rozhodnutí a jedná dle zásad uvědomělé skromnosti.

SEV DIVIZNA pro školní kolektivy – ekologické výukové programy a jiné výukové aktivity

Náš lektorský tým nabízí mateřským, základním a středním školám širokou nabídku ekologických výukových programů, které mají podobu dvou až tříhodinových bloků či půldenních exkurzí a výukové aktivity v areálu ZOO Liberec.

Všechny ekologické výukové programy a výukové aktivity se dotýkají průřezového tématu Environmentální výchova (v některých případech Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, popřípadě Osobnostní a sociální výchova), a reagují tak na platné RVP. V roce 2016 jsme nabídli školám 3 nové ekologické výukové programy, které propojují vzdělávací činnosti ekologické výchovy a ZOO Liberec. EVP Zvířata v ohrožení, Pochybné suvenýry aneb zločiny v divočině a Prales na talíři jsou určeny pro žáky 5. až 9. tř. ZŠ (více viz Projekt Vzdělávání zoopedagogů).

Stalo se již tradicí, že služeb našeho střediska využívají studenti z Pedagogické fakulty Technické univerzity Liberec. Nabídli jsme jim opět ukázky našich programů jako inspiraci pro jejich další práci.

Celkem proběhlo 330 programů, kterých se zúčastnilo 7208 dětí, 65 % se uskutečnilo v terénu. Celkem bylo odučeno 833 hodin.

	MŠ	ZŠ	SŠ	VŠ
počet programů	80	235	10	5
počet účastníků	2206	4727	205	70

SEV DIVIZNA pro pedagogické pracovníky, studenty pedagogické fakulty a zoopedagogy

V roce 2016 uspořádalo SEV DIVIZNA celkem 19 vzdělávacích akcí pro pedagogické pracovníky, studenty pedagogických fakult, pracovníky školských zařízení a středisek ekologické výchovy, vedoucí zájmových kroužků i další zájemce z řad veřejnosti. Z těchto 19 akcí bylo 14 odborných seminářů, 2 tvořivé dílny, 1 odborná exkurze, 1 konference a 1 třídní workshop.

Celkem absolvovalo realizované akce 359 účastníků.

• Projekt Vzdělávání zoopedagogů

V roce 2016 jsme v rámci tohoto projektu vytvořili a zařadili do výuky tři vzdělávací programy pro žáky 5. – 9. tříd s tématy ohrožených zvířat: Zvířata v ohrožení, Pochybné suvenýry aneb zločiny v divočině, Prales na talíři. Při zkušebních realizacích s žáky jsme programy vypilovali a ty již úspěšně probíhají u nás ve středisku.

Metodiky programů včetně názorných pomůcek jsme předali vzdělavatelům z 15 zoo České i Slovenské republiky, kteří jsou nám v tomto projektu nepostradatelnými spolupracovníky. Jsou to zoopedagogové ze ZOO Olomouc, ZOO Ostrava, ZOO Dvůr Králové nad Labem, ZOO Brno, ZOO PARK Vyškov, Podkrušnohorský zoopark Chomutov, ZOO Ústí nad Labem, ZOO Děčín, Jihočeská ZOO Hluboká nad Vltavou, ZOO Hodonín, Zoologická a botanická zahrada města Plzně, ZOO Košice, ZOO Bojnice, ZOO Bratislava. Společně jsme v roce 2016 zrealizovali pět seminářů pro učitele, na kterých jsme prezentovali nové vzdělávací programy a nabídku vzdělávání zoologických zahrad školám.

• Workshop Environmentální výchova – nové cesty 2016

57 účastníků z řad pedagogů (34) a členů neziskových organizací (23) se sešlo na tradičním workshopu v Sedmihorkách u Turnova. Třídní program byl sestaven z přednášek a praktických a tvořivých dílen. Praktická, ale i vědecká témata z oblasti environmentálního vzdělávání představili ve svých přednáškách Zdeněk Mrkáček a Anna Fučíková. V metodické části workshopu si účastníci v roli žáků na vlastní kůži prožili nové výukové programy pro děti. Kromě novinek z nabídky SEV DIVIZNA byla pro pedagogy připravena ochutnávka programů dalších ekovýchovných organizací – Čmelák z Liberce, SEV Český ráj, Česká ornitologická společnost, Střevlík a Semínko země. Široký prostor byl také věnován sdílení zkušeností a předávání inspirace z pedagogické praxe. Program byl zakončen odbornou terénní exkurzí v Hruboskalském skalním městě.

• Síť škol v projektu M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy)

V rámci projektu M.R.K.E.V., který finančně podporuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, byla vytvořena síť škol, jež si za jeden z cílů vzdělávání stanovily environmentální výchovu. V Libereckém kraji tento projekt koordinuje SEV DIVIZNA a v současné době je do něj zapojeno na 651 škol z celé České republiky, z toho 55 škol je z Libereckého kraje. Účast v projektu školám zajišťuje pravidelnou rozesílku časopisu pro ekogramotnost Bedrník, zasílání informací i materiálů o ekologii, trvalý přístup do elektronického archivu Bedrníku či k aktuálním publikacím a pomůckám. Školy jsou informovány nejen o akcích zaměřených na ekologii v regionu, ale i o možnostech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a financování rozvoje ekologické výchovy.

Jednou ročně je pro školy v kraji pořádána krajská konference k ekologické výchově Liberecká M.R.K.E.V., kterou finančně podporuje Liberecký kraj a Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina.

• Krajská konference ekologické výchovy Liberecká M.R.K.E.V. 2016

Šestnáctý ročník Malé regionální konference k ekologické výchově (MRKEV) nabídl přednášky, dílny a příklady dobré praxe s tématem LES. Konference se konala v Kulturním a společenském centru Lidové sady v blízkosti libereckého městského lesa, kde zároveň proběhla jedna z praktických dílen.

V bloku přednášek se s námi podělila lesnice E. Kajzarová o své zkušenosti z lesní pedagogiky a na vlastní kůži si pedagogové metodické typy lesní pedagogiky vyzkoušeli při odpolední dílně přímo v terénu. Jaký je kontext života lesa a provozu sportovního areálu na Ještědu jsme se dozvěděli

v příspěvku ředitele Městských lesů Liberec, J. Blimla. Jak se vypořádat s nároky těžby a zároveň hospodařit v souladu se zákonitostmi přírody, přednesl P. Navrátil z ÚHUL. S novinkami z ještědského Nového pralesa přítomně seznámil J. Antl ze Čmeláka – Společnost přátel přírody. Do programu konference přispěly i školy samotné, a to představením školních projektů. O interakci žáků a blízké přírody pohovořila paní učitelka E. Vavřínová ze ZŠ a MŠ v Prysku. Projekt inspirovaný programem sdružení TEREZA Les ve škole, škola v lese realizovala paní učitelka V. Štěpánková ze ZŠ Ještědská v Liberci.

Odpolední dílny věnované tématu les v pedagogické praxi nabídly kromě zmíněné lesní pedagogiky inspiromat L. Hřibové (Semínko země, z. s.) z oblasti umění nazvaný Les v umění, umění v lese. Náměty na aktivity zaměřené na stromy napříč rytmem ročních období připravila Š. Kvapilová ze základní organizace ČSOP Jizerka.

Konference se konala díky finanční podpoře Libereckého kraje.

• Specializační studium pro školní koordinátory EVVO

V roce 2016 bylo v srpnu ukončeno specializační studium pro školní koordinátory EVVO v regionu NUTSII Severovýchod (v Libereckém, Královéhradeckém a Pardubickém kraji). Specializační studium probíhá na základě vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariéřním systému pedagogických pracovníků a naplňuje krajské koncepce EVVO. Studium společně připravila a zrealizovala střediska SEV DIVIZNA (Liberecký kraj), Ekocentrum PALETA (Pardubický kraj) a Středisko ekologické výchovy SEVER (Královéhradecký kraj), která se systematicky a dlouhodobě zabývají vzděláváním pedagogů v této oblasti a působí jako krajská koordinátora síť M.R.K.E.V. Studium navštívilo 27 pedagogů (9 z každého jmenovaného kraje), kteří absolvovali 250 hodin přímé výuky. V tomto společném studiu všichni studenti vypracovali a obhájili závěrečnou práci a úspěšně složili závěrečné zkoušky. V Libereckém kraji toto studium podpořil Liberecký kraj.